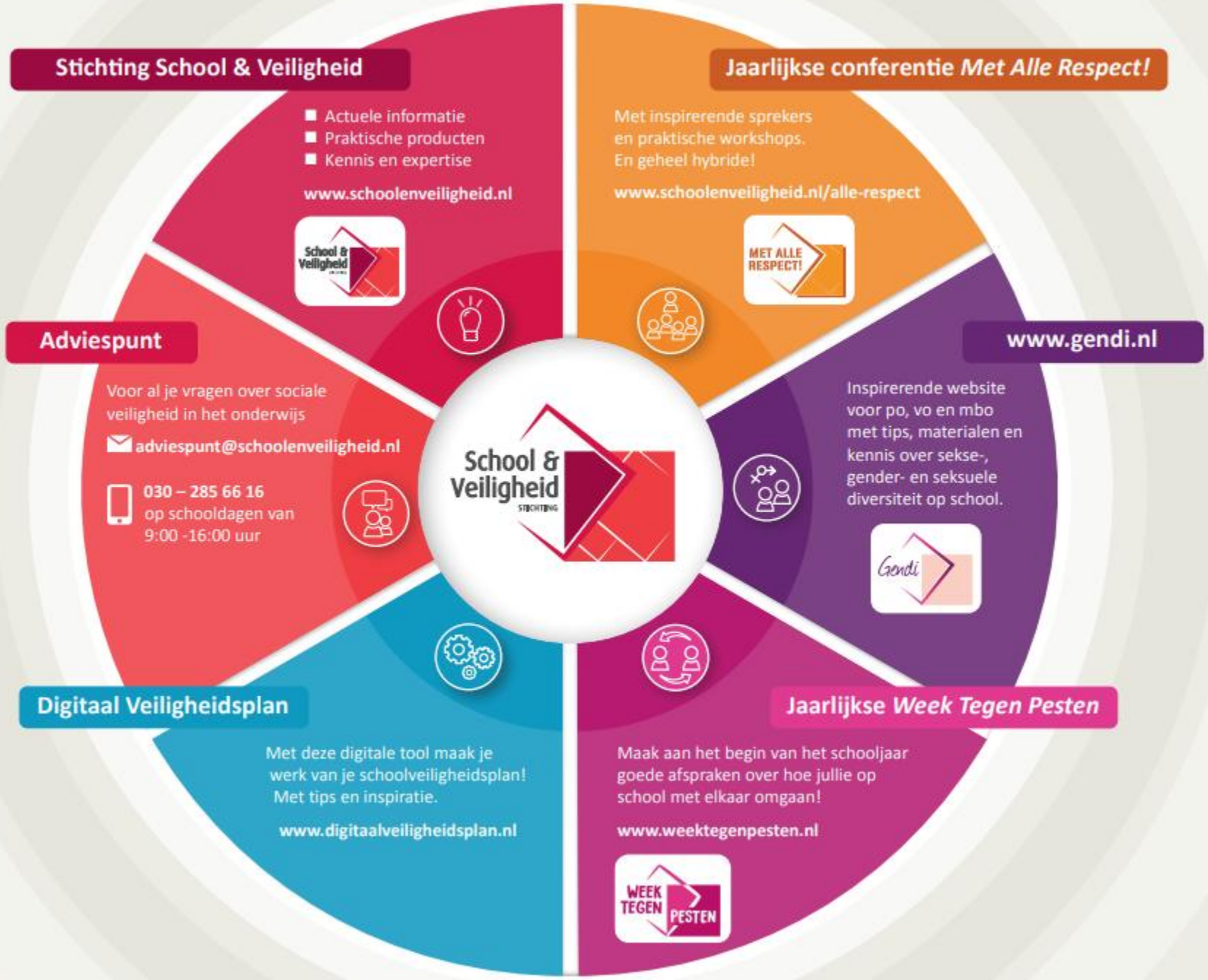
Stichting School & Veiligheid

Ingrijpen bij pestsituaties

Marijke van der Zalm

Stichting School & Veiligheid
Actuele informatie
Praktische producten
Kennis en expertise
www.schoolenveiligheid.nl
School & Veiligheid
Jaarlijkse conferentie Met Alle Respect!
Met inspirerende sprekers
en praktische workshops.
En geheel hybride!
www.schoolenveiligheid.nl/alle-respect
MET ALLE RESPECT!
Adviespunt
Voor al je vragen over sociale
veiligheid in het onderwijs
adviespunt@schoolenveiligheid.nl
030 – 285 66 16
op schooldagen van
9:00 -16:00 uur
School & Veiligheid
STICHTING
www.gendi.nl
Inspirerende website
voor po, vo en mbo
met tips, materialen en
kennis over sekse-,
gender- en seksuele
diversiteit op school.
Gendi
Digitaal Veiligheidsplan
Met deze digitale tool maak je
werk van je schoolveiligheidsplan!
Met tips en inspiratie.
www.digitaalveiligheidsplan.nl
Jaarlijkse Week Tegen Pesten
Maak aan het begin van het schooljaar
goede afspraken over hoe jullie op
school met elkaar omgaan!
www.weektegenpesten.nl
WEEK TEGEN PESTEN

Opbouw workshop

- Deel 1: Achtergrond pesten
- Deel 2: Systematische aanpak van pesten (5B’s)
- Deel 3: Kernboodschap en ruimte voor vragen

Deel 1: Achtergrond pesten

De meest recente cijfers

- Pesten wordt door 38 procent van de jongeren genoemd als belangrijkste maatschappelijke probleem (bron: Unicef jongerenadvies 2026)
- Vooral onder 10-12-jarigen leeft het sterk: 55 procent noemt het in de top van hun zorgen (bron: Unicef jongerenadvies 2026)
- De kindertelefoon voert gemiddeld 64 keer per dag een gesprek over pesten met kinderen tussen de 8 en 18 jaar (bron: Kindertelefoon)

Waarom pesten mensen?

Erbij horen

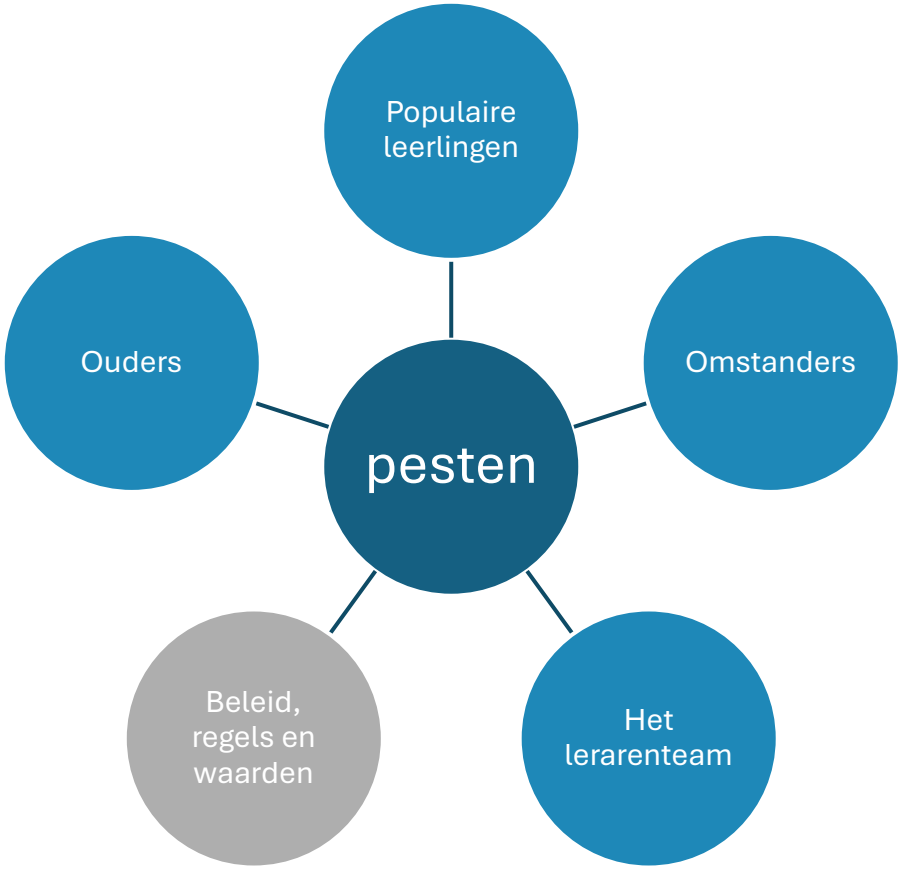
Populariteit

Pesten is een groepsprobleem

Wie of wat hebben invloed?

De **sociale** en **institutionele** context van een school bepaalt of pesten plaats kan vinden of juist wordt tegengegaan.

SMARTER TO TRAVEL
IN GROUPS

De norm als ijkpunt

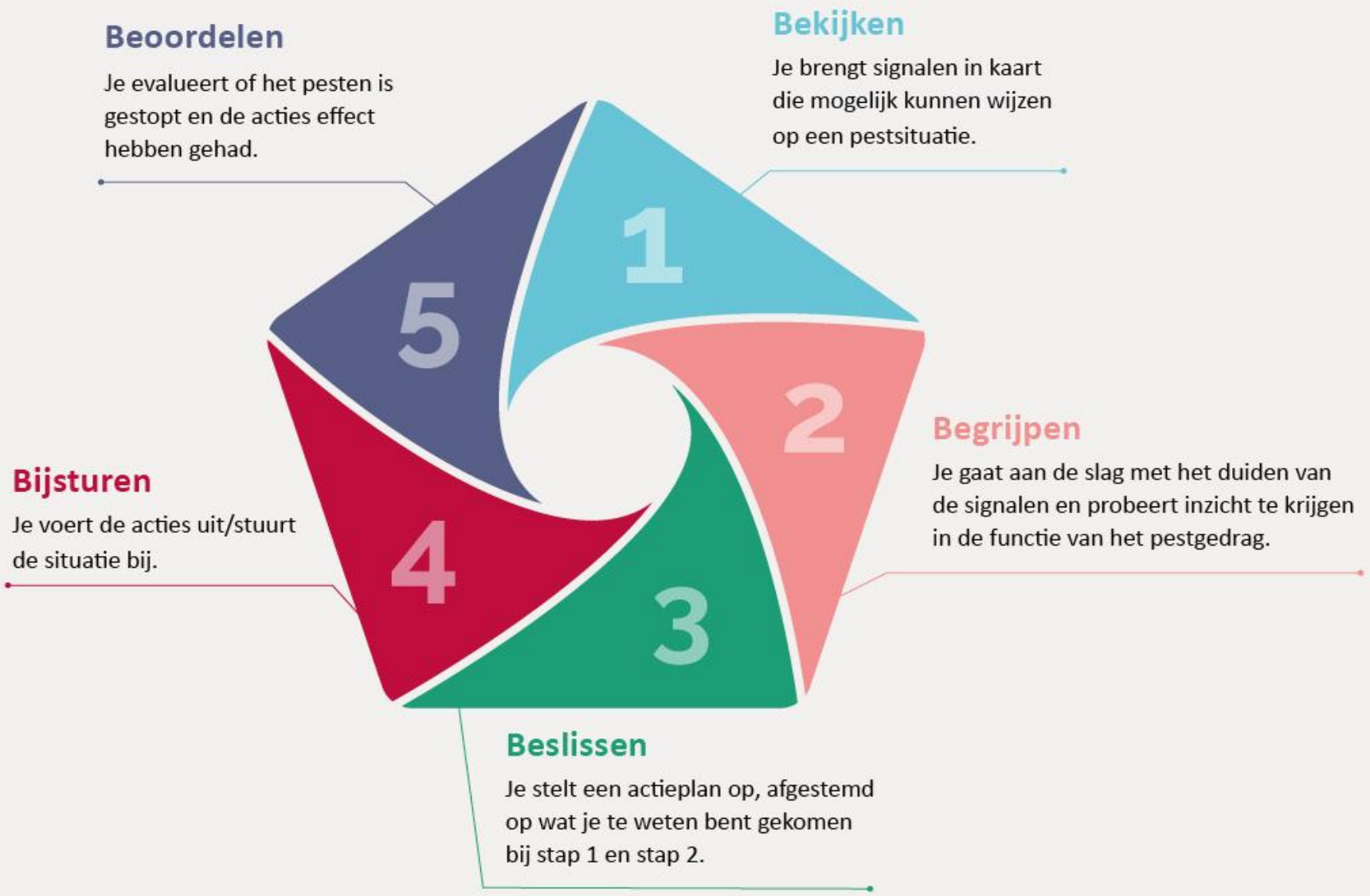
Groepsnormen - regels over hoe iemand zich in de groep hoort te gedragen om “cool” te zijn

Normdragers bepalen de norm: invloedrijke leerlingen, voorbeeldfiguren

Deel 2: Ingrijpen bij pestsituaties

Vijf B's: *systematische* aanpak

Casus Amir

Amir (13 jaar) is twee jaar geleden vanuit Syrië naar Nederland gekomen en zit inmiddels op het regulier onderwijs. Amir spreekt al behoorlijk Nederlands, maar is nog volop bezig met zijn taalontwikkeling en het vinden van zijn plek in de klas. Meneer de Vries is wiskundedocent. Hij merkt op dat Amir regelmatig met kapotte spullen in de les zit – een gebroken geodriehoek, een kromme passer. Hij heeft Amir hier een keer op aangesproken: “Hoe komt dit nu steeds? Je moet toch wat zuiniger op je spullen zijn.” Amir mompelde een excuus. Maar een paar lessen later heeft hij weer een gescheurd schrift. Meneer de Vries vindt het vreemd. Amir is een rustige, nette leerling. Iets klopt niet. Na de les vraagt hij Amir of alles wel goed gaat? “Ja hoor.” antwoordde Ammir en hij liep het lokaal uit.

Meneer de Vries, besluit zijn zorgen te delen met de mentor van Amir, mevrouw Yilmaz. Mevrouw Yilmaz had nog niet echt zorgen over Amir. Het was haar vorige week wel opgevallen dat er wat opmerkingen werden gemaakt toen hij een goed cijfer had voor zijn laatste toets. Maar dat gebeurt wel vaker in de klas en niet altijd bij Amir. Ze heeft de klas daarop aangesproken. Verder is haar niets opgevallen. Maar na het gesprek met meneer de Vries begint ze toch te twijfelen of er misschien meer speelt.

1 Bekijken – *Welke signalen zijn er?*

Doel: Zicht krijgen op wat er mogelijk speelt.

- Gesprek met de leerling
- Monitoringsinstrument & sociogram
- Observaties
- Collega's betrekken
- Gesprek met ouders

Vervolg casus

Observatie: Na schooltijd ziet mevrouw Yilmaz Amir alleen bij de fietsenstalling staan, terwijl klasgenoten in groepjes weglopen.

Collegiaal overleg: Ze vraagt de gymdocent of hem iets is opgevallen. Amir blijkt regelmatig als laatste gekozen te worden. En ook in de kleedkamer was een keer een incidentje met verstopte spullen.

Gesprek Amir: Amir blijft volhouden dat alles goed gaat

2 Begrijpen – *Waarom gebeurt het?*

Doel: Begrijpen wat de functie is van het pestgedrag en wat het pesten in stand houdt.

- **Behoefte** achter pestgedrag achterhalen
- In kaart brengen onderlinge **sociale relaties** (monitor, observaties, team- en oudergesprekken)
- **Groepsnormen** inzichtelijk krijgen (klassengesprekken, observaties)
- Overleg binnen het **schoolteam** (anti-pestcoördinator)

Vervolg casus

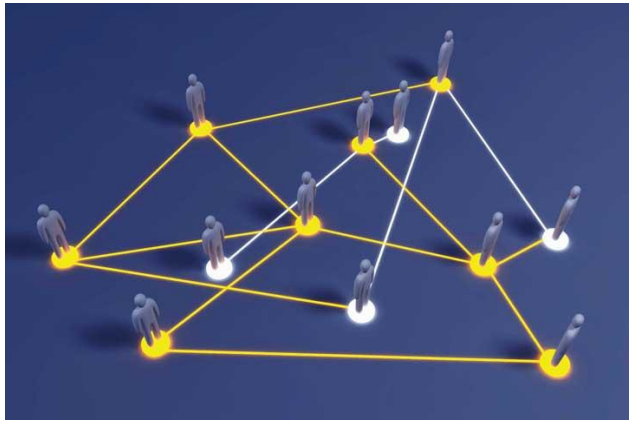
In de klas zitten een aantal **invloedrijke leerlingen**, waaronder Max.

Veel docenten vinden Max een leuke jongen vanwege zijn scherpe **humor**. Grappen maken lijken in de klas bij te dragen aan **populariteit** en is de **norm**

Mentor heeft in overleg met Amir ook **ouders** gesproken.

In overleg met de **anti-pestcoördinator** wordt een **sociogram** afgenomen.

Deze foto van Onbekende auteur is gelicentieerd onder

3 Beslissen – *Wat gaan we doen?*

Doel: Een concreet actieplan opstellen op verschillende niveaus

- Individueel (pester, gepeste)
- Groepsniveau
- Teamniveau
- Ouders

Acties individueel niveau

Pester	Gepeste
• Begrenzen en empathie stimuleren • Inzetten op waardevolle rollen	• Plan maken • Talent voor de groep inzetten • Steun organiseren

Acties individueel niveau

Individueel niveau:

- Begrenzen en empathie stimuleren

Vanuit verbinding	Gedrag benoemen en begrenzen	Empathie uitlokken
Ik zie dat je veel invloed hebt in de klas Max. Als jij een grap maakt, lachen veel leerlingen meteen. Dat is best bijzonder. Hoe ervaar jij dat zelf?	Wat ik niet oké vind, is dat die grappen soms ten koste gaan van anderen, zoals Amir. Op onze school willen we dat iedereen zich veilig voelt. Dat is nu niet het geval.	Stel dat jij in zijn schoenen stond – dat anderen steeds om jou zouden lachen. Wat zou dat met jou doen?

- Inzetten op waardevolle rollen

Alternatieven manier om behoefte te vervullen

Inzet talenten voor de groep, verbinden aan invloedrijke leerlingen

- Afspraken maken
- Samen een activiteit organiseren

Acties op groepsniveau

- Groepsnorm veranderen
- Inzetten op omstanders: hoe kun je helpen?

Alleen als de groepsnorm actief verandert, verdwijnt de voedingsbodem voor pesten.

Acties op teamniveau

- Betrek het docententeam

  (één team, één taak)
- Begrenzen, ondersteunen, rolmodel

4 Bijsturen – *Acties uitvoeren*

Doel: Uitvoeren van het actieplan.

- Follow-up momenten (met gepeste, maar ook met pester)
- Evalueer sfeer en klassenafspraken met de groep
- Observeren
- Uitwisselen met collega’s
- Rapporteren

5 Beoordelen – *Heeft het gewerkt?*

Doel: Beoordelen of de pestsituatie gestopt is.

- Evaluatie-instrumenten: veiligheidsmonitor of sociogram
- Feedback vanuit leerlingen, ouders en leraren
- Schoolprotocol
- Follow-up momenten

Stappenplan: omgaan met online incidenten

Deel 3: Kernboodschap en ruimte voor vragen

Kernboodschap

- Waarom pesten mensen?
  - Erbij horen
  - Populariteit
- De norm als ijkpunt
  - Groepsnormen
  - Normdragers
- Pesten vraagt om een schoolbrede aanpak
- Zet in op waardevolle rollen & verander de groepsnorm

De 5B’s

Adviespunt & Calamiteitenteam

Voor al je vragen over sociale veiligheid,

én advies en ondersteuning bij een calamiteit!

030 - 285 66 16 (schooldagen van 9-16 uur)

adviespunt@schoolenveiligheid.nl

Calamiteitenteam 030 285 66 16 (24/7 bereikbaar)

Meer lezen?

- Vijf tips om pesten te voorkomen po
- Vijf tips om pesten te voorkomen vo
- Vijf stappen om in te grijpen bij pesten

Bedankt voor de aandacht.
Vragen?

www.schoolenveiligheid.nl